

ZAMONAVIY TA'LIM MUAMMOLARI: TALABALAR MUVAFFAQIYATIGA TO'SQINLIK QILAYOTGAN MUAMMOLAR

Islomova Marjona Isroil qizi

Annotatsiya: Ushbu maqola zamonaviy ta'lim tizimlarida keng tarqalgan muammolarni ko'rib chiqadi va talabalar va o'qituvchilar duch keladigan muammolarni ta'kidlaydi. U standartlashtirilgan testlar, individual yo'riqnomaning yo'qligi, o'qituvchilarning etarli darajada tayyorlanmaganligi va tanqidiy fikrlash qobiliyatiga emas, balki eslab qolishga kuchayishi kabi turli muammolarni o'rganadi. Maqolada ushbu muammolarni hal qilish, yanada samarali va inklyuziv ta'lim tizimini yaratish uchun islohotlar va innovatsion yondashuvlar zarurligi ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: zamonaviy ta'lim, muammolar, standartlashtirilgan test, individuallashtirilgan o'qitish, o'qituvchilar malakasini oshirish, eslab qolish, tanqidiy fikrlash qobiliyatlari, islohotlar, innovatsion yondashuvlar, inklyuziv ta'lim tizimi.

Kirish. Ta'lim shaxsiy o'sish, jamiyat taraqqiyoti va iqtisodiy rivojlanish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Biroq, zamonaviy davrda bizning ta'lim tizimlarimiz ularning samaradorligiga to'sqinlik qiladigan va o'quvchilarning to'liq salohiyatini ro'yobga chiqarishiga to'sqinlik qiladigan ko'plab muammolarga duch kelmoqda. Ushbu maqola eskirgan ta'lim usullaridan tortib shaxsiylashtirilgan ta'limning etishmasligigacha zamonaviy ta'lim muammolarini o'rganadi va potentsial echimlarni taklif qiladi.

Zamonaviy ta'limning asosiy muammolaridan biri eskirgan o'qitish usullarining saqlanib qolishidir. Ma'ruza o'qish va yodlash kabi an'anaviy yondashuvlar o'quvchilarni o'quv jarayoniga faol jalb qila olmaydi. Ushbu passiv ta'lim uslubi tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodkorlikni inhibe qiladi. Talabalar ko'pincha faol ishtirokchilar emas, balki passiv bilim oluvchilar sifatida qaraladi. Ushbu muammoni hal qilish uchun o'qituvchilar faol ta'lim usullariga o'tishlari kerak. Interfaol munozaralar, guruh loyihalari va amaliy mashg'ulotlar orqali talabalarning faolligini rag'batlantirish tanqidiy fikrlash va hamkorlikni rivojlantirishi mumkin. Multimedia taqdimotlari va onlayn resurslar kabi texnologiyalarning integratsiyasi o'quv tajribasini oshirishi va turli xil o'rganish uslublarini qondirishi mumkin. Standartlashtirilgan testlarga haddan tashqari e'tibor zamonaviy ta'limning yana bir muhim muammosidir.

Ta'lim tizimlari o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va amaliy ko'nikmalarini baholaydigan yanada keng qamrovli baholash tizimini qabul qilishi kerak. Loyihaga asoslangan baholashlar, portfoliolar va taqdimotlarni o'z ichiga olish talabalarning qobiliyatlarini yanada aniqroq aks ettirish imkonini beradi. O'qituvchilar malakaga asoslangan baholashga e'tibor qaratish orqali o'quvchilarni o'z tushunchalarini real hayotdagi ilovalar orqali ko'rsatishga undashlari mumkin. Har bir talaba o'ziga xos, o'rganish uslublari, kuchli va zaif tomonlari bilan ajralib turadi. Biroq, zamonaviy ta'lim ko'pincha shaxsiylashtirilgan ta'limning ahamiyatini e'tiborsiz qoldiradi. Hammaga mos

keladigan yondashuvlar individual ehtiyojlarni qondira olmaydi va o'quvchilarning rivojlanishiga to'sqinlik qiladi.

Ta'lim muassasalari talabalarning turli ehtiyojlarini qondirish uchun shaxsiylashtirilgan ta'lim strategiyalariga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. Bunga talabalar o'z qobiliyatlari va o'rganish tezligidan kelib chiqqan holda moslashtirilgan ta'lim olishlari mumkin bo'lgan moslashuvchan ta'lim texnologiyalari orqali erishish mumkin. Bundan tashqari, o'quvchi va o'qituvchining hamkorligini va individual fikr-mulohazalarini rag'batlantiradigan qo'llab-quvvatlovchi va inklyuziv muhitni yaratish shaxsiylashtirilgan ta'limni rivojlantirish uchun juda muhimdir. Akademik bilim muhim bo'lsa-da, zamonaviy ta'lim ko'pincha muhim hayotiy ko'nikmalarni rivojlantirishga e'tibor bermaydi. Tanqidiy fikrlash, muloqot, hissiy aql va moliyaviy savodxonlik kabi ko'nikmalar haqiqiy dunyoda muvaffaqiyatga erishish uchun juda muhimdir. Ularni etishtirishga e'tibor bermaslik o'quvchilarni balog'at yoshidagi qiyinchiliklarga dosh bera olmaydi.

Zamonaviy ta'limning yana bir dolzarb muammosi – ta'lim resurslariga yetarlicha sarmoya kiritilmaganligidir. Ko'pgina maktablar va ta'lim muassasalarida zamonaviy texnologiyalar, kutubxonalar va boshqa muhim o'quv vositalaridan foydalanish imkoniyati yo'q. Resurslarning etishmasligi talabalarning keng doiradagi o'quv materiallari va tajribalarini o'rganish va jalb qilish qobiliyatini cheklaydi. Ushbu muammoni hal qilish uchun siyosatchilar va ta'lim sohasidagi manfaatdor tomonlar moliyalashtirish va resurslarni taqsimlashga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. Infratuzilma, texnologiya, kutubxonalar va laboratoriya inshootlariga etarli miqdorda sarmoya kiritish boyitilgan o'quv muhitini yaratish uchun juda muhimdir. Bu talabalarning turli xil manbalardan foydalanish va ko'nikmalarini samarali rivojlantirish uchun teng imkoniyatlarga ega bo'lishini ta'minlaydi. Zamonaviy ta'lim tizimlari ko'pincha madaniy xilma-xillik va inklyuziyani rag'batlantirishda etishmaydi. Ko'pgina o'quv dasturlari va o'quv materiallari taqdimotga ega emas va turli madaniyatlar, tarixlar va istiqbollar haqida to'liq tushunchani ta'minlay olmaydi. Bunday cheklangan yondashuv talabalarning global xabardorlik va empatiyani rivojlantirish qobiliyatiga to'sqinlik qiladi.

Xulosa. Zamonaviy ta'lim tizimlari o'quvchilarning muvaffaqiyatiga to'sqinlik qiladigan va ularning doimiy o'zgaruvchan dunyoda rivojlanishiga to'sqinlik qiladigan bir qator muammolarga duch kelmoqda. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun paradigmani o'zgartirish kerak. Faol ta'lim usullarini qo'llash, baholash strategiyalarini kengaytirish, shaxsiylashtirilgan ta'limni amalga oshirish, o'quv dasturiga hayotiy ko'nikmalarni integratsiyalash va o'qituvchilarni etarli darajada tayyorlash va qo'llab-quvvatlash orqali biz ta'limni yaxshi tomonga jonlantirishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Darling-Hammond, L., Flook, L., Cook-Harvey, C., Barron, B., & Osher, D. (2019). Implications for educational practice of the science of learning and development. *Applied Developmental Science*, 24(2), 97-140.
2. Hattie, J., & Yates, G. C. (2013). *Visible learning and the science of how we learn*. Routledge.
3. Noddings, N. (2019). *The challenge to care in schools: An alternative approach to education*. Teachers College Press.
4. OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. OECD Publishing.
5. PISA. (2018). *PISA 2018 results (Volume III): What school life means for students' lives*. OECD Publishing.

